

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

THE FINANCIAL POTENTIAL AS A ECONOMIC CATEGORY

Дараган А.В.

аспірант кафедри міжнародного бізнесу і фінансів,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Другова О.С.

доцент кафедри міжнародного бізнесу і фінансів,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Darahan Anton

Postgraduate Student at the Department
of international business and finance,
National Technical University
"Kharkiv Politechnical Institute"

Drugova Olena

Associate Professor at the Department
of international business and finance,
National Technical University
"Kharkiv Politechnical Institute"

У статті наведено дослідження терміна «фінансовий потенціал», приклади трактувань іншими вченими. На основі наявної термінології в економічній літературі було запропоновано більш детальне трактування поняття «фінансовий потенціал». Фінансовий потенціал дуже важливий для ефективного функціонування та розвитку суб'єкта господарської діяльності. Проаналізовано вплив фінансового потенціалу на функціонування компанії. Розроблено детальну схему, на якій видно, що фінансовий потенціал має вплив на основні складники підприємства та відіграє в його функціонуванні центральну роль. Розкрито, схематично зображено та виділено функції фінансового потенціалу, а також надана коротка характеристика всім чотирьом функціям.

Ключові слова: фінансовий потенціал, діяльність, підприємство, актив, звіт, функціонування, ресурси, суб'єкт, діяльність, ринки, управління, рішення, зміни, сучасний, стан, структура.

В статье проведено исследование термина «финансовый потенциал», приведены примеры трактовок другими учеными. Приведены примеры трактовок финансового потенциала другими учеными. На основе существующей терминологии в экономической литературе было предложено более детальное определение понятия «финансовый потенциал». Финансовый потенциал очень важен для эффективного функционирования и развития субъекта хозяйственной деятельности. Проанализировано влияние финансового потенциала на функционирование компании. Разработана подробная схема, на которой видно, что финансовый потенциал влияет на основные составляющие предприятия и играет в его функционировании центральную роль. Раскрыты, схематично изображены и выделены функции финансового потенциала, а также дана краткая характеристика всем четырем функциям.

Ключевые слова: финансовый потенциал, деятельность, предприятие, актив, отчет, функционирование, ресурсы, субъект, деятельность, рынки, управления, решения, изменения, современный, состояние, структура.

The article deals with the term "financial potential", examples of interpretations by other scientists are given. Examples of interpretations of financial potential by other scientists are given. The most widespread interpretation of the financial potential of the enterprise in the economic literature among the Ukrainian scientists is highlighted. On the basis of the conducted research, the concept of financial potential of the enterprise has been clarified. Financial potential is very important for the effective functioning and development of the subject of economic activity. The presence and size of the financial potential of the company provides a certain location in the ranking of organizations of the national economy, the market of goods and capital. Thanks to sustainable financial development, a company

can improve production, increase the level and comfort of employees in an enterprise and meet their needs, which will expediently affect the company's long-term development. It was emphasized that the financial potential of an enterprise is one of the most important components of successful development of an enterprise, and also serves as a powerful lever for influencing other potentials of an enterprise, namely: marketing potential, organizational potential, competitive potential, production potential, information potential. All of the above directly depends on the financial stability of the company, as it allows the company to expand its production capacity and enter completely new markets and gain new positions, as well as increase the competitiveness of the company, which leads to the conquest of market shares. A detailed scheme has been developed, which shows that financial potential influences the main components of an enterprise and plays a central role in its functioning. It revealed the basic functions of the financial potential of the enterprise. There were four functions, namely: control function, reproduction function, distribution function, analytic function, each characteristic was described, and for a more clear understanding it was schematically depicted.

Key words: Financial potential, activity, enterprise, asset, report, functioning, resources, subject, activity, markets, management, decisions, changes, modern, state, structure.

Постановка проблеми: Серед проаналізованої наукової літератури немає чіткого розуміння трактування «фінансовий потенціал», багато науковців його трактують як економічний потенціал. Є певне нерозуміння щодо функцій фінансового потенціалу та його впливу на діяльність компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням фінансового потенціалу займалися дуже багато вчених. Зокрема, слід відзначити праці таких учених, як: А.І. Яковлев, О.П. Косенко, П.Г. Перерва, Н.С. Краснокутська, В.А. Міщенко, А.Г. Кайгородов, А.Є. Буряченко, П.А. Фомін, О.С. Федонін, А.С. Назаренко, В.Г. Бикова та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми: У сучасній науковій літературі немає чіткого розуміння серед вітчизняних авторів щодо трактування «фінансового потенціалу», також є певна неузгодженість щодо впливу фінансового потенціалу на підприємство.

Постановка завдання: Метою статті є визначення трактування «фінансовий потенціал», розкриття його впливу на діяльність підприємства та диференціації функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах нестабільної економічної ситуації у світі, коли глобалізація досягла великих масштабів, а країни між собою дуже пов'язані, підприємства шукають шляхи ефективного управління фінансовим потенціалом підприємства.

У цьому контексті набуває особливої актуальності питання щодо дослідження фінансового потенціалу, його трактування та виділення основних факторів, що впливають на його формування.

Дуже часто в економічній літературі фінансовий потенціал розглядають як економічний потенціал, але слід зазначити, що фінансовий потенціал підприємства – більш вузьке поняття. Наприклад, на думку О.В. Кайгородова та О.О. Хом'якова, фінансовий потенціал – це максимально можлива вартість усіх ресурсів підприємства за умови їх функціонування в межах певної організаційної структури [1, с. 32].

На підставі огляду наявних літературних джерел поняття «фінансового потенціалу» наведені основні трактування розуміння виробничого потенціалу.

На думку В.Г. Бороноса, фінансовий потенціал є ключовим важелем, який формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результати господарської діяльності підприємства [12, с. 154].

Фінансовий потенціал як категорія, похідна від фінансів підприємств, обмежений виключно грошовими стосунками, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів підприємства (власних і залучених), утворення на цій основі його потенційних доходів і розподілу їх за чинниками виробництва. Отже, фінансовим потенціалом підприємства, на нашу думку, є сукупність потенційних фінансових ресурсів і доходів підприємства за заданих або таких, що склалися, параметрах ресурсного і виробничого потенціалів, а також ринкової кон'юнктури [13, с. 112].

Натепер у науковій літературі немає чіткого розуміння фінансового потенціалу, тому є певна неузгодженість. Виходячи з цього, проаналізувавши найпоширеніші трактування, під фінансовим потенціалом слід розуміти сукупність фінансових ресурсів, які забезпечують ефективне функціонування, розвиток підприємства та досягнення стратегічних цілей, які переслідує компанія.

Фінансовий потенціал являє собою одну з головних ланок функціонування підприємства, за його ефективністю управління стоїть успішне функціонування підприємства.

Зазначене дає змогу виокремити такі групи фінансових відносин під час дослідження категорії «фінансовий потенціал»:

- фінансові відносини між державою, міжнародними фінансово-кредитними установами та організаціями;
- фінансові відносини між фізичними, юридичними та фізичними і юридичними особами різних країн;
- фінансові відносини між державою та господарючими об'єктами;
- фінансові відносини між різними господарючими суб'єктами всередині країни;

Аналіз поняття «фінансовий потенціал»

Автор	Поняття «Фінансовий потенціал»
Толстих Н.Т. [2, с. 18]	Забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання
Кайгородова О.В., Хом'якова О.О. [1, с. 32]	Максимально можлива вартість усіх ресурсів підприємства за умови їхнього функціонування в межах певної організаційної структури
Кунцевич В.О. [9, с. 123]	здатність до оптимізації фінансової системи із залученням і використанням фінансових ресурсів
Мойсенко І.П., Мачкур Л.А. [16, с. 201]	Визначає конкурентоспроможність підприємства, можливості ділового співробітництва, оцінює, наскільки гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів у фінансовому й виробничому відношеннях
Буряченко А.Є. [3, с. 91]	Спроможність акумулювати фінансові ресурси за допомогою використання наявних дохідних джерел та формування сприятливого інвестиційного клімату завдяки застосуванню відповідних фінансових інструментів з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку відповідної території
Фомин П.А. Старовойтов М.К. [4, с. 91]	Це відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату. Також його можна визначити як «характеристику фінансової незалежності підприємства, його фінансової стійкості і кредитоспроможності»
Федонін О.С. Репіна І.М. Олексюк О.І. [5 с. 32]	Це обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, що ними воно може розпоряджатися для здійснення поточних і перспективних витрат.
Назаренко А.С. [6, с. 22]	Це фінансові можливості підприємства, які формуються за наявності різного роду ресурсів під впливом оточення та внутрішньої структури підприємства та можуть бути реалізовані за допомогою діяльності персоналу та системи управління з метою досягнення максимально бажаного фінансового результату.
Булатова Ю.І. Исаєв Е.А. [7, с. 30]	Це сукупність накопичених, залучених та виникаючих у результаті господарської діяльності фінансових ресурсів, що поступають у розпорядження економічних агентів, зумовлюючих досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку регіону.
Паєнко Т.В. [8, с. 96]	Це сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку.
Кунцевич В.О. [9, с. 124]	Фінансовий потенціал розвитку підприємства – сукупність наявних фінансових ресурсів, можливостей системи щодо їхнього залучення та ефективного управління для досягнення тактичних цілей і стратегічної мети підприємства – максимізації вартості підприємства в довгостроковому періоді.
Свірський В. [10, с. 43]	Це сукупність наявних та потенційних фінансових ресурсів, що можуть бути мобілізовані та реалізовані фінансовою системою за певних умов для забезпечення сталих темпів економічного зростання у визначений період.
Бикова В.Г. [11, с. 56]	Це рушійна сила, необхідна для переведення сконцентрованих на підприємстві ресурсів із статичного стану в динамічний, що забезпечує максимально ефективну реалізацію цілей та напрямів розвитку підприємства.
Боронос В.Г. [12, с. 154]	Фінансовий потенціал є ключовим важелем, який формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результати господарської діяльності підприємства.

– фінансові відносини між фізичними та юридичними особами всередині країни; – фінансові відносини всередині господарюючого суб'єкта [14, с. 26].

Таким чином, фінансовий потенціал є фундаментальним елементом фінансової науки.

Контрольна функція – забезпечує контроль за активами підприємства, а саме за використанням, накопиченням та формуванням фінансових ресурсів.

Розподільча функція – забезпечує розподіл та перерозподіл фінансових активів між суб'єктами економічних відносин відповідно до

попиту, пропозиції, потреб, доцільності, мотивації, цілей та стратегії розвитку [15, с. 46].

Відтворювальна функція – створює фінансові активи у розпорядження суб'єктів господарської діяльності для успішного функціонування у короткостроковій та довгостроковій діяльності.

Аналітична функція – досліджує фінансовий стан суб'єкта економічної діяльності, тенденції, ризики та забезпечує процес досягнення стратегічних цілей.

Фінансовий потенціал сприяє визначенню результативності використання фінансових

Рис. 1. Вплив фінансового потенціалу на діяльність компанії

Рис. 2. Функції фінансового потенціалу

активів, досягненню індикативних, планових та прогнозних показників, у тому числі ліквідності, стійкості, прибутковості, платоспроможності тощо [16, с. 201].

Висновок. Використання сформованого терміна «фінансовий потенціалу» дає змогу

у більш широкому розумінні донести його сутність. Наведені функції фінансового потенціалу дають змогу підприємству більш детально впроваджувати його у функціонуванні підприємства та зрозуміти його вплив на формування діяльності компанії.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кайгородов А.Г., Хомякова А.А. Финансовый потенциал как критерий целесообразности финансового оздоровления предприятия. *Аудит и финансовый анализ*. 2007. № 4. URL: <http://www.auditfin.com/fin/2007/4/Номуакова/Номуакова%20.pdf> (дата звернення 12.04.2007)

2. Толстых Т.Н. Проблемы оценки экономического потенциала предприятия: финансовый потенциал. *Вопросы оценки*. 2004. № 4. С. 18–22.
3. Буряченко А.Є. Фінансовий потенціал регіонального розвитку: Монографія. К.: КНЕУ, 2013. 342 с.
4. Фомин П.А. Особенности оценки производственного потенциала промышленных предприятий: *библиотека экономиста: бизнес планирование, бюджет* [Электронный ресурс] / (дата звернення 28.10.2010)
5. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. 2-е видання, без змін. К: КНЕУ, 2006. С. 195.
6. Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал» *Економіка. Фінанси. Право*. 2009. № 8 – С. 22–29.
7. Исаев Э.А. Финансовый потенциал крупного экономического региона (концепция, формирование и регулирования) М.: Экономика, 2007. 206 с.
8. Паенко Т.В. Налоговое регулирование в контексте формирования финансового потенциала на предприятии. *Бізнес-інформ*. 2009. № 9. С. 96–98.
9. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 7(37). С. 123–130.
10. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади. *Світ фінансів*. 2007. № 4 (13). С. 43–51.
11. Бикова В.Г. Фінансово-економічний потенціал підприємств загальнодержавного значення – оцінка і управління. *Фінанси України*. 2005. № 6. С. 56–61.
12. Боронос В.Г. Формування механізму оптимізації структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства. *Механізм регулювання економіки*. 2010. Т. 1, № 3. С. 154–166.
13. Васюренко О.В., Гнип Н.О. Планування фінансового потенціалу підприємства в посткризових умовах. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики* : збірник наукових праць. – Випуск 2(11). 2011. С. 112–120.
14. Гермогентова М.Н. Некоторые вопросы анализа сущности финансовых категорий. *Вестник финансовой академии*. 2000 г. С. 26–34.
15. Кучер Г.В. Фінансовий потенціал як економічна категорія. *Актуальні проблеми економіки* № 9 (159), 2014 р. с. 46–52.
16. Мойсеєнко І.П., Мачкур Л.А. Аналіз фінансового потенціалу підприємства. *НУ «Львівська політехніка»*. 2006. Вип. 16.2. С. 201–206.